

หลักสูตรออนไลน์
การเฝ้าระวังและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในถิ่นทุรกันดาร
สำหรับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และกำหนดให้มีการบริหารงาน เพื่อดำเนินงานตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 – 2569) เพื่อให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ได้รับโอกาสในการศึกษาและพัฒนาเท่าเทียม มีความเข้มแข็ง สามารถดูแลและพัฒนาตนเองได้ และมีความศักยภาพในการเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยในปี 2560 เป็นต้นมา เป้าหมายของการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร กำหนดไว้ที่ 51 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 850 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (213 แห่ง) โรงเรียน สพฐ.ทุรกันดาร (206 แห่ง) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (282 แห่ง) โรงเรียนพระปริยัติธรรม (70 แห่ง) โรงเรียนเอกชนอิสลาม (15 แห่ง) โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (9 แห่ง) ศูนย์พัฒนาเด็กเตาเตา (30 แห่ง) และ โรงเรียนกรุงเทพมหานคร (25 แห่ง) ซึ่งการขับเคลื่อนงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร จะเน้นการดำเนินการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ผ่านเด็กและเยาวชน โดยใช้โรงเรียนประเภทต่าง ๆ เป็นฐานในการพัฒนา เพื่อให้เด็กและเยาวชน สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ ส่งต่อไปสู่ครอบครัวของเด็กและเยาวชน และขยายออกไปยังชุมชนได้อย่างมีบูรณาการ และยั่งยืน สำหรับประเด็นสำคัญในการพัฒนางานเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ความรู้ด้านการเกษตรกรรม การสุขาภิบาลอาหาร และอาหารปลอดภัย การส่งเสริมภาวะโภชนาการ และการส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะประเด็นปัญหาสำคัญที่พบได้ในทุกพื้นที่ในถิ่นทุรกันดารคือ ปัญหาด้านความสะอาดของน้ำบริโภค อาหารปลอดภัย และห้องน้ำ ซึ่งการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ถือเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารจัดการปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่คุกคามและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เด็กนักเรียนจะเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยที่มีสาเหตุจากปัจจัยสิ่งแวดล้อม เช่น โรคระบบทางเดินอาหาร โรคระบบทางเดินหายใจ โรคภูมิแพ้ การบาดเจ็บต่างๆ จากอุบัติเหตุ อุบัติภัย เป็นต้น จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดการควบคุม ป้องกัน การแพร่กระจายของโรคติดต่อ การส่งเสริมให้เกิดการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ให้มีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย เพื่อให้เด็กใช้ชีวิตในโรงเรียนอย่างมีความสุขและปลอดภัย

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีหลักสูตร การเฝ้าระวังและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในถิ่นทุรกันดาร สำหรับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเพิ่มพูนทักษะความสามารถให้แก่ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ ในด้านการเฝ้าระวังอนามัยสิ่งแวดล้อม และผลักดันให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” สามารถพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนา สร้างความรอบรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนให้กับชุมชนในพื้นที่ต่อไป

2. ประเภทของหลักสูตร

- ตามกฎหมาย/กำหนดไว้ในกฎหมาย
- ตามมาตรฐาน
- ตามโครงการ
- หน่วยงานอื่นร้องขอ

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" มีความรู้ความเข้าใจในการเฝ้าระวังและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในถิ่นทุรกันดาร
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพเพิ่มพูนทักษะความสามารถให้แก่ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ในด้านการเฝ้าระวังและการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในถิ่นทุรกันดาร

4. กลุ่มเป้าหมาย

ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 – 2569) ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดน่าน จังหวัดตาก และจังหวัดพังงา

5. ระยะเวลาการฝึกอบรม

2 วัน (12 ชั่วโมง)

7. การประเมินผล

ผู้เข้าร่วมอบรมที่จะต้องทำแบบทดสอบหลังการอบรม ผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ 80 จะได้รับประกาศนียบัตรผ่านการเข้าร่วมการอบรม

6. หัวข้อหลักสูตร

ชื่อหัวข้อ	วัตถุประสงค์ของหัวข้อ	ขอบเขตเนื้อหา	เทคนิคการฝึกอบรม	ระยะเวลา(ชั่วโมง)
1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม (Pre-test)	เพื่อประเมินความรู้ก่อนการอบรม	เป็นการวัดผลผู้รับการอบรมโดยการประเมินผลก่อนการฝึกอบรม	แบบประเมิน	30 นาที
2. ความสำคัญในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	เพื่อให้ทราบความสำคัญในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	- ความหมายอนามัยสิ่งแวดล้อม - ความสำคัญในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม	บรรยาย/ซักถาม	30 นาที
3. การจัดการสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียน	เพื่อให้ทราบแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียน	-การจัดการสถานที่ตั้ง อาคารเรียน -การจัดการพื้นที่ใช้สอยและอุปกรณ์เครื่องใช้ -การจัดการระบบระบายอากาศ แสง และเสียง -การป้องกันอุบัติเหตุและส่งเสริมความปลอดภัย	บรรยาย/ซักถาม	1
4. การจัดการคุณภาพน้ำอุปโภคและบริโภค	เพื่อให้ทราบแนวทางการจัดการคุณภาพน้ำอุปโภคและบริโภค	- นิยามศัพท์ - ประเภทของน้ำ - การปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค - การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในโรงเรียน - การตรวจสอบคุณภาพน้ำบริโภค - การจัดการน้ำบริโภคในโรงเรียน	บรรยาย/ซักถาม	2

ชื่อหัวข้อ	วัตถุประสงค์ของหัวข้อ	ขอบเขตเนื้อหา	เทคนิคการฝึกอบรม	ระยะเวลา(ชั่วโมง)
5. การจัดการการจัดการขยะ	เพื่อให้ทราบแนวทางการจัดการการจัดการขยะ	- นิยามศัพท์ - แนวทางการจัดการมูลฝอยในโรงเรียน - มาตรการในการจัดการมูลฝอยในโรงเรียน	บรรยาย/ซักถาม	1
6. การจัดการกำจัดส้วมและสิ่งปฏิกูล	เพื่อให้ทราบแนวทางการจัดการกำจัดส้วมและสิ่งปฏิกูล	- นิยามศัพท์ - ห้องส้วมในโรงเรียน - องค์ประกอบที่สำคัญของส้วม - ลักษณะของส้วมที่ถูกหลักสุขาภิบาล - จุดเสี่ยงในห้องส้วม - วิธีทำความสะอาดส้วม - การพัฒนาส้วมโรงเรียนให้ได้เกณฑ์มาตรฐาน	บรรยาย/ซักถาม	1
7. การควบคุมและกำจัดแมลงสัตว์นำโรค	เพื่อให้ทราบแนวทางการควบคุมและกำจัดแมลง สัตว์นำโรค	- ยุง - แมลงสาบ - หนู - แมลงวัน	บรรยาย/ซักถาม	1
8. การจัดการสุขาภิบาลอาหาร	เพื่อให้ทราบแนวทางการจัดการสุขาภิบาลอาหาร	- นิยามศัพท์ - การปนเปื้อนของอาหาร - อันตรายที่เกิดจากการปนเปื้อนของอาหาร - หลักการสุขาภิบาลอาหาร - การดำเนินงานเฝ้าระวังสุขาภิบาลอาหาร	บรรยาย/ซักถาม	2

ชื่อหัวข้อ	วัตถุประสงค์ของหัวข้อ	ขอบเขตเนื้อหา	เทคนิคการฝึกอบรม	ระยะเวลา(ชั่วโมง)
9. การจัดการสาธารณภัย	เพื่อให้ทราบแนวทางการจัดการสาธารณภัย	<ul style="list-style-type: none"> - นิยามศัพท์ - ประเภทของสาธารณภัย - ขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย - คำแนะนำในการปฏิบัติตนในภาวะประสบภัย - การสุขภาพเบื้องต้นในภาวะประสบภัย 	บรรยาย/ซักถาม	1.30
10. การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	เพื่อให้ทราบแนวทางการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน - การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม - การจัดการความเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมโดยใช้หลักการ PDCA 	บรรยาย/ซักถาม	1
11. การพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมจากโรงเรียนสู่ชุมชน	เพื่อให้ทราบแนวทางการแนวคิดการพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมจากโรงเรียนสู่ชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสารและเสริมสร้างความรู้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่ชุมชน - การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมระหว่างชุมชนและโรงเรียน 	บรรยาย/ซักถาม	1
12. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม (Post-test)	เพื่อประเมินความรู้ก่อนการอบรม	เป็นการวัดผลผู้รับการอบรมโดยการประเมินผลหลังการฝึกอบรม	แบบประเมิน	30 นาที

7. ค่าลงทะเบียน (ถ้ามี)

ไม่มี

8. ผู้ประสานงาน

นายศักดิ์นคร คำภีระ ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

โทรศัพท์ 0 5426 9277 โทรศัพท์มือถือ 096-6932223

E-mail: saknakhon.k@anamai.mail.go.th

9. ปรีกษาหลักสูตร

อาจารย์ ดร.ญาณสินี สุมา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาจารย์ ดร.ประดับดวง เกียรติศักดิ์ศิริ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์